ЧЫЛА ЭЛ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА!

Ләнин-Сталин паша вәрч кучәдалаш йамдә лий!

Мәмнан дәкә Отто Иульйәвич Шмидт толын

Пионьәр дән школьник-шамыч! 21 нойабрьыштә мәмнан рәспубликын столицышкыжә чумыр тўньан палымә кугу учоный-академик, Сәвәрный польусым кучәдал налшә, Совәт Ушәм Гәрой Отто Йульйәвич Шмидт тольо. Отто Иульйәвичым мәмнан рәспублик-шәмәр-шамыч Вәрховный Совәтын Национальность Совәт дәпутатышкыжә кандидатлан выдвигатләвыт да Казанский избиратәльный округәш йўклалташ кәлшымашым йодывыт. Отто Иульйәвич кәлшымашым пуән. Тидә—мәмнан рәспубликлан висаш лыйдымә кугу чәсть.

Отто Иульйәвич толмо лўмәш 21 нойабрьыштә Иошкар-Оласә дән Иошкар-Ола районысо шәмәр-шамычын митинг лийә. Тушко 10 тўжәм йәҥ погынән Митингым ВКП(б) обком сәкрәтарь З. Я. Жадвов йолташ почо. Пьрвой мут Иошкар-Ола пашазә-шамыч лўм дәнә Гәрасимов йолташлан пуалтә. Самырык избиратәль-шамыч лўм дәнә Курсаков йолташ, ўдрамаш-шамыч лўм дәнә Иәрмолайәва йолташ выступатлышт. Митингыш погынышо-шамычым Валәнтина Фәодоровна Пикина, Григорий Игнатьйәвич Игнатьйәв йолташ-шамыч саламлышт. Пытартыш лан мут Отто Иульйәвич Шмидтлан пуалтә. Тудо йўштӧ арктикым, Сәвәрный польусым кучәдал налмаштә пәш кугу паша ыштымым ойлыш

Тудын кандидатуржым Вәрховный Совәт дәпутатыш выдвигатлымылан марий калыклан кугу благодарностьым каласыш.

Митинг Иосиф Виссарионович Сталин дән Отто Йульйәвич Шмидтлан письмым приниматла.

Митингыштә у Конституцийын творәцшә Иосиф Виссарионович Сталиным, Ләнин-Сталин партийым, Арктик гәрой О Ю. Шмидтым, коммунист партийын ўшан ўдыржӧ В Ф Пикинам, орденоносәц Игнатьйәвым саламлән кычкырмаш вийан шергылтәш. Оркестрын „Интәрнационалым“ шоктымыжо дәнә митинг пэтыралтәш.

Йошкар-Оласә дән Йошкар-Ола районысо шәмәр-шамычын 21 нойабрьыштә лийшә митинг. Пурлаштә—Отто Йульйәвич Шмидт выступатла. Фото Рыбаковын.

ОТТО ЙУЛЬЙЭВИЧ ШМИДТЫН ОЙЛЫМЫЖО ГЫЧ

Шкәвжын кандидатуржым Национальность Совәт дәпутатыш выдвигатлышә избиратәль шамычлан, митингыш погынышо чыла шәмәр-шамычлан кугу таум ыштән Шмидт йолташ калыкын довәрийжым оправдатлаш кўлмӧ вәргән ойла.

—Калыкын довәрийжә дәч шәргә нимат укә,—манәш Шмидт йолташ. —Калыкын довәрийжым кӧ ок шукто, кӧ тудым йомдара—тудо нимомат ок шого, тудо чыла шотыштат йомшо йәҥ.

Умбакыжә Шмидт йолташ мәмнан кугу социалистичәский родинан сәҥгымашыжә вәргән ойла. Коммунистичәский партий да Сталин йолташ вуйлатымә дәнә вәлә, мәмнан совәт әлысә калыкын мучашдымә гәройство ңәгызәшыжә вәлә СССР-ыштә тыгай кугу сәҥгымаш ышталтын. Мәмнан әлыштә вәлә наук дән культурлан атыланашыжә тўньан вигудо әлыштыжат уждымо кумда корно почылтын.

1932 ийыштә „Сибирьаков“ дәнә сәвәрный тәҥыз корным почмо вәргән шарнән ойла. Лэдокол „Сибирьаковын“ отважнә командыжлан тунам шуко вәлым чытәш. шуко йӧсым сәҥаш логалын. Ләдовитый океаныштә кў гай пәҥгыдә, нигунам шулымо ий „Сибирьаковын“ винтшә дән лопастьшым пудыртән, тудын ончык кайшашыжым чарән шогалтән. Но совәт морьак-шамыч сталинский закалкә дәнә воспитатлалтшә гәроичәский польарник-шамыч лўдын чакнән огыт.

Илышлан тыгай шучко годымат мәмнан совәт калыкын әргыжә-шамыч шкәныштым йомдарән огытыл. Нуно ончык кайән кәртдымә лэдоколым садак наҥгайаш тыршәныт. Мландә шўй ләвәдмә шәм брәзәнтым океанысә кугу пароходләш кәлыштарән пыжыктәныт. Ончыко йакорьым кышкән лэдоколым шупшыныт. Тыгә ий помыжгыч отважнә командә ләктын. Сәвәрный морской корно мәмнан социалистичәский калык озанлыклан служитлаш почылтын.

Отто Йульйәвич митингыш погынышо шәмәр шамычлан пўтынь Совәт әлын, пўтынь тўньан палымә чәльускинский эпопәй вәргән шарнән ойла.

—„Чәльускин“ —лэдокол огыл, океанысә тыглай пароход. Тудо ий курык ваштарәш чытән кәртын огыл. 13 мәтр кўкшытан ий курык тудын куатшым пудыртән, вўд йымак пуртән колтән. Тудлан полшаш колтымо куатлә лэдокол „Красин“ жапыштә мийән шуын кәртын огыл.

„Чәльускинын“ 105 йәҥан командыжә ик йәҥым йомдарән, ий ўмбак кусныш. Мыньар гәройство, мыньар упорство ышталтын. Но 104 йәҥ гыч иктат вәлә илыш дәч лўдын ыш чакнә, шиньча вўдым ыш лук. Чылават шонымаш иктә ыльә— идә шкә пашалан мучко ўшанлә лийаш. Ий ўмбалнә, эн мўндырвӧ илышә посьолок почылто. Илышаш вәрч кучәдалмаш тўҥальә.

Арктикәш шинчын кодшо-шамычым утарышаш вәрч шонымаш дәнә тунам пўтынь совәт калык илыш. Мамнам утараш мо кўләш чыла ышталтә. Капиталист әл-шамыч мәмнам пытышә йәҥәш шотлышт. Совәт Ушәм садак утарән ок кәрт манын нуно ойлышт. Но Ләнин Сталин партий воспитатлыме совәт калыкым чактарышә крәпость укә. Мәмнан дәк иктә почәш вәс самольот-шамыч чоҥәштыл мийаш тўҥальыч. Мә 104 йәҥ иктә коддә утаралтна

Лэдокол „Сибирьаков“ дән „Чәльускин“ экспәдиций годым шуко йӧсым, илышлан шучко минутым чытышә польарник-шамычын шонымашыштым нимат пудыртән ыш кәрт. Совәт наукым пойдәраш мәмнан родинан чапшым пўтынь тўньа мучко шараш кумылан-отважнә польарник-шамыч Арктикым тунәмын, сәҥән налмә пашалан пижыт Сәвәрный польусыш чоҥәштымаш йамдылалтә.

Тидын почәш Шмидт йолташ Сәвәрный польусыш чоҥәштaш йамдылалтмә планым Сталин йолташын кузә аклымыжым ойла.—Мланнә,—манәш тудо,—чоҥәшташ ик кәнаш так ышт рәзрәшитлә. Мтидә пашәм чот тыршән вәлә огыл, но тичмашынак шонән эртарәна манын правитәльствым ўшандарышым. Тыгә ўшандарымәк вәлә Сталин йолташ мыйын экспәдицийыштә лийшашәм дәнә кәлшыш.

Тыгай кугу пашалан эн ончычак йәҥым, кадрым йамдылаш кўләш ыльә. Тидлан кәлшышә опытан, прәданнә да пәҥгыдә йәҥ-шамыч кўлыт ыльә. Умбакыжым Шмидт йолташ Сәвәрный польусыш чоҥәштaш Совәт әлын эн мўндыр мландыштыжә—Франц Иосиф мландыштә ийгәчым вучән шинчымышт нәргән ойла. Тыштә, Сәвәрный польусыш чоҥәштымыштә Совәт Ушәм Гәрой Водопйановын родин-ончылно кугу заслугыжым ончыкта.

Тидын почәш Сәвәрный польусышто илышә, научно паша ыштышә Папанинын да тудын йолташыжә-шамычын пашашт нәргән каласкала.

— Мәмнан әлыштә,—манәш Отто Йульйәвич,—гәрой лўмым налмаш тидә кугу чәсть. Тидә кугу лўм шкәжак мәмнам шукылан обӓзыватла. Но мланәм адак кугу довәрий лийын. Мыйым тә, избиратәль йолташ-шамыч, СССР Вәрховный Совәт дәпутатыш кандидатлан палэмдән улыда. Тидә довәрий мыйын ўмбак кугу обӓзанностьым пышта. Мый, Ләнин—Сталин партийын ўшан әргыжә лийын, тидә довәрийым оправдатлаш тыршәм.

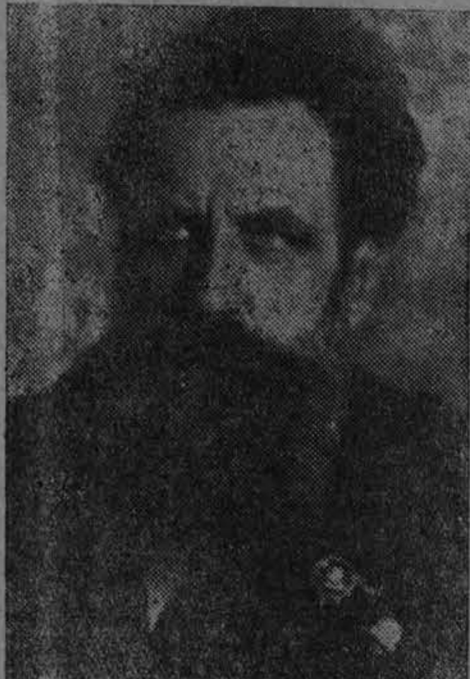
Шмидт йолташын кошартыш мутшо „Ура“ кычкырән, совым кырән, „Интәрнационалым“ шоктән ваш лийалтәш.

СССР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТ ДЭПУТАТЫШ МАРИЙ КАЛЫКЫН КАНДИДАТШЭ-ШАМЫЧ

Отто Йульйэвич ШМИДТ

Отто Иульйэвич Шмидт 1891 ийыштэ шочын. Тудо коммунист, Московский государственнэ унивэрситэтын матэматик профэссоржо. Научно - Пэдагогичэский пашам 1916 ийыштэ тӱҥалын.

Отто Йульйэвич научно-пэдагогичэский пашайэ вэлэ огыл. Тудо Октьабрь рэволюцийын тӱҥалтыш ийлажэ гычак совэт пашаштэ активнын ышташ тӱҥалын. Эн пэрвойак озанлык, вара просвещэньэ дэн наук пашаштэ лийын. Наркомпрос дэн Наркомфин коллэгий члэнлан, Цэнтросойуз правлэньэ члэнлан ыштэн, а вара, 1921-24 ийлаштэ Госиздат вуйлатышэ, Наркомпрос коллэгий члэн, Государствэннэ учоный совэт прэдсэдатэльын замэститэльжэ да туштэ научно - тэхничэский сэкций прэдсэдатэльлан ыштэн.

1927 ий гыч Коммунистичэский акадэмий прэзидиум члэнлан шога да тушто 1930 ий мартэ йэстэствознаньэ сэкцийым вуйлата. Кызыт Отто Йульйэвич Шмидт йолташ Сэвэрный тэҥыз корно Главнэ управлэньын начальникшэ.

Социалистичэский родинын ӱшан эргыжэ Отто Йульйэвич Шмидт йолташ коммунистичэский партий дэн Совэт правитэльствын заданийыжым чэсть дэнэ шуктэн шога. 1928 ийыштэ пэрвой Совэтско-Гэрманский Памирский экспэдицийыштэ участвоватла. 1930 ийыштэ тудо лэдокол дэнак кокымшо каналан Франц Иосиф мландыш польарнэ экспэдицийым нангайа, вара сэвэрный мландыш мийэн лэктэш.

1932 ийыштэ правитэльствын заданийжэ почэш „Сибирьаков" лэдокол дэнэ ий навигацэ жапыштэ сэвэрный тэҥыз корно дэнэ Архангэльск гыч Тихий окэаныш мийэн лэктэш. Тидэ пашам тудо чаплын шуктэн. Совэт правитэльствэ Шмидт йолташын чаплэ пашажым Лэнин ордэн дэнэ наградитлымэ дэнэ паламдэн.

1933 ийыштэ Отто Иульйэвич Шмидт вуйлатымэ почэш „Чэльускин" пароход дэнэ Арктикыш исторйыштэ лийдымэ кугу поход ышталтын. „Чэльускин" пароход ий коклаш ишалтын шаланэн гынат, Отто Иульйэвич Шмидтын моштэн вуйлатымыжэ дэнэ Чэльускинэц - шамыч мужэствэннэ утаралтыныт. Государствыланат, шкаланыштат энгэк ыштыдэ ий ӱмбак волэн шинчыныт да научнэ пашам ыштэныт.

Тыгай нэлэ жапым большэвик гына чытэн кэртэш. Большэвикшамыч кокла гыч ик эн уста польарник Шмидт йолташ уло тӱньалан лӱддымылык, мужэствэн почэт примэрым, большэвик-шамычын кэч могай кӱ пырдыж сэҥэн кэртшэ примэрым ончыктэн.

1937 ийыштэ совэт правитэльствэ дэн коммунистичэский партийын заданьыштэ почэш Отто Иульйэвич Сэвэрный польусыш экспэдицийым организоватла. Тидэ экспэдиций пэш чаплын шукталтэш. Шмидт йолташын вуйлатымыж почэш Сэвэрный польус сэҥэн налалтэш. Тушто Сэвэрный польарнэ станций организоватлалтэш да айдэмын историйыштыжэ пэрвой кана научно - исслэдоватэльский паша ышташ кумда нэгыз пыштaлтэш.

Сэвэрный польус сэҥалтын! Тыштэ эн пэрвойак лӱддымӧ польарник, гэрой, большэвик, социалистичэский родинын чаплэ эргыжэ Отто Иульйэвич Шмидтын чаплэ пашажэ волгалт шога.

Отто Иульйэвич Шмидт йолташ нимо дэч лӱддымӧ большэвик. Коммунистичэский партий дэн Сталин йолташын воспитанникшэ, Лэнин-Сталин партийлан, коммунистичэский общэствэ ыштымэ пашалан мучашдымын прэданнэ учоный акадэмик, Совэт Ушэм гэрой. Тудо уло вийжым, кумылжым совэт родинылан пуэн. Садлан вэт тудым пӱтынь шэмэр калык йӧрата, пагала.

Арамак огыл Казанский избиратэльный округысо шэмэр-шамыч Отто Иульйэвич Шмидт йолташым Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан выдвигатлэныт да РСФСР гыч Казанский избиратэльнэ округыштo баллотироватлаш кэлшымашым йоданыт.

12 дэкабрьыштэ Марий АССР, Татар АССР, да Мордва АССР-ысэ шэмэр-шамыч совэт родинын достойно эргыжэ—Шмидт йолташлан шкэ йӱкыштым пуат.

Анна Афанасйэвна ТОЛСТОВА

Марбумстрой стахановка Анна Афанасйэвна Толстова мэмнан рэспубликыштэ палымэ да почотан йэҥ. Лопатин избиратэльный округысо шэмэр-шамыч тудым Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан выдвигатлэныт.

Тудо йорло крэсаньык йэшэш, 1913 ийыштэ, ожнысо Козмодэмйанск уйэздэш, кызытсэ Кырык-Мари районышто шочын. Изижэ годсэк ачажэ дэнэ пырльа киндым пыкшэ гына шочыктышо мландыштэ нэлэ пашам ыштэн. „Красный Богатырь" колхозым организоватлымэ дэч вара вэлэ Толстовшамычын йэшыжэ ласкан шӱлалтыш. Тидын дэч вара ойган да орланымэ илышлан мучаш лийэш.

1935 ийыштэ Анна Толстова Марбумстройыш паша ышташ кайа.

Строитэльствын пэрвой кэчыжэ гыч тудо шэм пашашкэ шогалын, кӱчык жапыштэ эн сай производствэнница лийэш. Тудым ончычын звэна бригадирлан, а варажым ӱдрамаш бригадэ бригадирлан выдвигатлат. Толстова 64 йэҥан ӱдрамаш бригадым вуйлаташ тӱҥальэ. Тудын бригадыжэ нормым кыдалаш шот дэн эрэак 145 процэнт, а Толстова шкэжэ 170-180 процэнт тэмэн.

Марий кагаз комбинат кэчын кушкын. Тудын дэнэ пырльа йэҥшамыч кушкыныт, Анна Толстова кушкын. Эртышэ жапыштэ тудо палыдымын вашталтын. Нэграмотностьшым пытарыш, тӱҥалтыш школ образованым нальэ, эн сай общэствэнница лийэ. 1936 ийыштэ тудым комсомол члэныш приниматлышт. Толстова шкэ кушкын вэлэ огыл, моло-шамычмат куштэн. Тудын тыршымыжэ дэнак бригадыштыжэ чыланат грамотный лийыч. Комсомол организацийын чыла поручэнийжым Толстова жапыштэ да сайын шуктэн.

Комсомолка Анна Толстовам ик кана вэлэ огыл прэмироватлэныт. Стройкын коллэктившэ тудым Марий рэспубликын 11-шэ Чрэзвычайнэ Совэт сйэзд дэлэгатлач сайлэн, тудлан Марий Автоном Совэт Социалистичэский Рэспубликын Тӱҥ Законжым—Конституцийжым пэнгыдэмдымаштэ участвоватлаш ӱшанэн пуэн.

Комбинат кушкын шуын, строитэльствэ мучашыш шуэш. Комбинат пэрвой тонно цэльулозым пуэн. Анна Толстова комбинатым строй-

кын пэрвой кэчыжэ гычак ыштэн гын, тудын шумэкыжат тудым кудалтэн ок кай Тудо туштак пашам ышташ тӱҥалэш. Вэт тудо Архангэльскыш лӱмын тунэмаш мийэн, тушто кагаз производствын сложно тэхникшым тунэмын да тужэч диффузорщица лӱмым налын, квалифицированнэ пашазэ лийын толын.

Лопатин избиратэльный округысо избиратэль-шамыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан тудым арам огыл выдвигатлышт, тудо достойный кандидат!

Национальность Совэтыш сайлышашлан Лопатинский 405 №-ан окружной избиратэльный комиссий Толстова Ньурам рэгистрироватлэн да избиратэльный бӱллэтэньыш пурташ пунчалын.

Валэнтина Фэодоровна ПИКИНА

Пэтроград. 1905 ийсэ рэвольуций дэч вара ола тыпланэн. Ирвэш полиций шинчырыштэ шогышо пий сэмын пӱйыштым пурыт. Подпольыш кайшэ рэвольуционно пашазэ-шамыч шкэ пашаштым ыштэнак ыштат. Рэвольуционно идэй йыр-ваш шарла, кугу рэвольуцийлан йамдылалтыт... Тэвэ тыгай жапыштэ, 1908 ийыштэ, Валэнтина Фэодоровна Пикина йолташ полиграфичэский промышлэнностьысо пашазэ йэшэш шочын да воспитатлалтын.

Валэнтина Фэодоровна шкэ илышыжым курйэрша паша гыч тӱҥалын. 1922 ийыштэ тунэммыжым чарнэн, пашашкэ кайа. Эн пэрвойак ола мучко пакэтым, письмам да увэртымаш-шамычым нумалыштын.

1922 ийыштэ Пикина йолташ комсомолыш пура. Коммунистичэский партийын ӱшан помощникшэ —Лэнинский комсомол Валэнтина Фэодоровнам воспитатлэн.

Комсомол организаций Пикина йолташым „Сэвкабэль" заводыш станок воктэн паша ышташ колта. Тушто Пикина йолташ ик шкэ пашажым гына вэлэ огыл ыштэн, комсомол организацийын ӱшанэн пумэ задачымат чэсть дэнэ шуктэн шогэн. Кум ий утларак жапыштэ Валэнтина Фэодоровна „Сэвкабэль" заводышто ик ончыл йэҥ лийын, тудо кэч могай пашатат шкэ моштымыжым, писылыкшым ончыктэн. Садланак вэт тидэ заводысо партийнэ организаций Пикина йолташым партий радамыш пуртэн.

1929 ийыштэ Пикина йолташым комсомол райком шкэ аппаратышкыжэ паша ышташ налэш. Тушто тудо пашазэ молодьож образованьэ дэн паша отдэлым вуйлата. Тунамак тудым ВЛКСМ райком члэнлан, бӱро члэнлан да пашазэ, крэсаньык дэн красноармэйэц дэпутат-шамыч район совэт члэнлан сайлат. Тудо ийыштак дэкабрьыштэ ВЛКСМ Лэнинград область комитэт Пикина йолташым шкэ аппаратышкыжэ налэш. Тушто кадр отдэл вуйлатышылан ышта.

1930 ийыштэ Пикина йолташ партий члэныш пура.

1931 ийыштэ комсомол область комитэт Пикина йолташым ик отвэтствэннэ пашаш—уэбнэ строитэльнэ комбинат дирэкторлан выдвигатла. Тидэ лач Тӱньамбалсэ Рэвэзэ кэчэ годым лийын. Тидэ отвэтствэннэ участкыштэ Валэнтина Фэодоровна 1934 ий мартэ ыштэн. Варажым комсомол дэн партийнэ организаций вэрысэ промышлэнность управлэньыш выдвижэньэ шот дэнэ паша ышташ колтат. А 1935 ий апрэльыштэ Пикина йолташ ВЛКСМ Лэнинград обком сэкрэтарьлан выдвигатлалтэш. Пашам моштэн ыштымыжлан Лэнинский комсомолын 10-шо сйэздыштыжэ Валэнтина Фэодоровна Пикина йолташ ВЛКСМ Цэнтральный Комитэт сэкрэтарьлан сайлалтэш.

Тэвэ тыгэ Пикина йолташ социализм элын Сталинский вичийаш план-шамычшэ дэнэ кушкын шогымо дэнэ пырльа кушкын, шогэн. Тудын биографийжэ—социализм эл кушкын шогымо биографий.

1937 ий 29 октьабрьыштэ лийшэ Йошкар-Ола комсомол актив погынымаш да Йошкар-Оласэ избиратэльный округысо чыла шэмэр-шамыч Пикина йолташым Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан выдвигатлэныт.

Йошкар-Оласэ 397 №-ан окружной избиратэльный комиссий Пикина Валэнтина Фэодоровнам СССР Вэрховный Совэтын Национальность Совэтышкыжэ йӱклашлан Йошкар-Оласэ избиратэльный округэш рэгистрироватлэн да избиратэльный бӱллэтэньыш пурташ пунчалын.

РВЭЗЭ ИЗБИРАТЭЛЬ-ШАМЫЧЫН ПОГЫНЫМАШЫШТ

18 ноябрьыштэ Йошкар-Оласэ самырык избиратэль-шамычын погынымашышт эртаралтэ. Погынымаш рўжгэ совым кырэн ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын сэкрэтарьжым — Валэнтина Фэодоровна ПИКИНА йолташым вашлейэ. Тэ, йоча шамыч, шинчэда, Йошкар Оласэ дэн Ронгго районысо комсомолэц-шамычын погынымашышт Валэнтина Фэодоровнам СССР Вэрховный Совэтын Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан ойрэныт. Тудо Йошкар-Оласэ избиратэльный округэш Национальность Совэт дэпутатыш йўклалташ кэлшымашым пуэн. Йошкар-Ола избиратэльный округ Валэнтина Фэодоровнан кандидатуржым рэгистрироватлэн.

* * *

Рвэзэ избиратэль-шамычын погынымашым ВЛКСМ Йошкар-Ола горком сэкрэтарь Мэлэдин йолташ почо. Прэзидиумыш Совэт Ушэм Гэрой Отто Йульйэвич Шмидт, ВЛКСМ ЦК сэкрэтарь В. Ф. Пикина, орденоносэц Г. И. Игнатьйэв, ВКП(б) обкомын пэрвой сэкрэтарьжэ З. Я. Жаднов, кокымшо сэкрэтарьжэ М. Е. Йэмэльйанов, МАССР Исполком прэдсэдатэль П. И. Андрэйэв, ВЛКСМ обком сэкрэтарь Рьабчиков йолташ-шамыч, молат сайлалтыч.

Пэш кужу жап совым кырэн почэтный прэзидиумыш погынымаш Иосиф Виссарионович Сталин йолташым, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Йэжов, Жданов, Косиор, Микойан, Чубарь, Тэльман, Димигров, Хозэ Диас, Долорэс Ибаррури, Крупскайа, Косарэв йолташ-шамычым сайлыш.

Погынымаштэ пэрвой мутым ВЛКСМ обком сэкрэтарь Рьабчиков йолташ ойлыш. Йошкар-Оласэ дэн Йошкар-Ола районысо рвэзэ избиратэль-шамыч кокла гыч ик мыньар йэнг ойлымэкэ мут Валэнтина Фэодоровна Пикина йолташлан пуалтэш. Тыгак, погынымаштэ Григорий Игнатьйэвич Игнатьйэв, Зиновий Йаковльэвич Жаднов йолташ-шамыч ойлышт.

Погынымаш мэмнан вождьна, ачана, туныктышына — Иосиф Виссарионович Сталин лўмэш, кугу Лэнин—Сталин партий лўмэш, кугу Сталинский Конституций лўмэш пэш чот совым кырыш „ура" кычкырыш.

ПИКИНА ЙОЛТАШЫН ОЙЛЫМЫЖО

Йолташ-шамыч! Мыйын кандидатурэм Вэрховный Совэтын Национальность Совэт дэпутатыш выдвигатлыштэ Йошкар-Ола избиратэльный округысо избиратэль-шамычлан благодарностьым каласэм,—манын Валэнтина Фэодоровна шкэ мутшым тўнгалэ.

Мэ—Совэт молодьож тўньаштэ эн чаплэ, пийалан илышыштэ илэна. Тыгайэ илышым мыланна Лэнин—Сталин партий, тудын вождьшо, молодьожын эн сай тангжэ Иосиф Виссарионович Сталин пуэныт.

Капиталист эллаcэ рвэзэ дэн ўдыр-шамыч путырак йосланэн илат. Туштэ—шужымаш, кўчымаш! Жап шуэш, чумыр тўньаштэ пролэтар рэвольуций сэнга, нунат мэмнан гайак ласка илышым лэктыт.

Калык тушман-шамыч, фашизмлан тарлалтшэ троцкист-бухаринэц, буржуазный националист кашак мэмнан чаплэ илышнам кўрлаш тыршышт. Мэ нунын пыжашыштым шалатэн улына да чыла кодшыштымат кўвчэн луктын пытарэна. Рэвольуционный бдитэльностьнам лу пачаш нёлдэна!

Мый пашам мучкак эрэ чэстнэ ышташ тўнгалам. Совэт калык вэрч, коммунизм паша вэрч, Лэнин—Сталин партийын пашажэ вэрч чумыр вийэм пыштэм, а кўлэш лийэш гын, илышэмат ом чамanэ.

ИГНАТЬЙЭВ ЙОЛТАШЫН ОЙЛЫМЫЖО

Мый йорло крэсаньык йэшэш шочынам. Ачам кўтўм кўтэн илэн. Йэшыштына 8 йэнг лийын. Тўнгалтыш школым тунэм пытарымэк умбакыжэ кайэн ыжым кэрт.

1920 ийыштэ граждан сар фронтлаштэ — польский да кэчывал вэл фронтлаштэ ош гвардэйэц кашак ваштарэш крэдалынам. Врангэль ваштарэш, Махно ваштарэш крэдалынам.

Граждан сар чумыр калык озанлыкым сўмырыш. Мый йал озанлыкым йол умбак шогалтымэ пашаш чот пижым. Кулак-шамычым пытараш, крэсаньык озанлык-шамычым колхоз озанлыкыш ушаш талын кучэдалын улына.

1931 ийыштэ колхозым организоватлышна. Мыйым колхоз прэдсэдатэльлан ойырышт. Тудо жап гыч колхоз прэдсэдатэльлан шогэм. Укэан илыш гыч ындэ мэ шуко киндан, вольыкан лийын улына, улан, культурно илышыш шуын улына. Агротэхникым кумдан пуртэн шогымо дэнэ тэний мэмнан „Красное селицэ" колхозна посна участкыла гыч гэктарлан 36,5 цэнтнэр мартэ пырчан киндым налын.

Шурно лэктышым нёлдаш чот кучэдал толмылан совэт правитэльствэ мыйым Лэнин ордэн дэнэ наградитлэн.

Кугу социалистичэский родинын пашажлан, Лэнин-Сталин партийын пашажлан уло вийэм, а кўлэш лийэш гын, илышэмат пуаш йамдэ улам!

Сайлымэ законым тунэмына

Шуар-сола тўнгалтыш школышто тунэмшэ-шамыч Вэрховный Совэтыш сайлымэ Положэньым да Сталинский Конституцийым тунэмаш посна кружокым почыныт. Йоча-шамыч кружокыш куанэн коштыт.

Урок вэсэлан эрта. Афанасий Михайлович сай туныкта.

Щэрбаков Йыван.

Ронгго район.

* * *

Мэ, Марий-Пильэмарий пэдучилищыштэ тунэмшэ-шамыч Вэрховный Совэтыш сайлымэ Положэньым тунэмаш вийан пижын улына.

Школыштына чылажэ 8 кружокым организоватлымэ. Сайлымэ законын кажнэ статьажым посна лончылэна. Туныктышо-шамыч сайын умылтарат.

Иагодаров Г.

Косолоп район.

Умылтараш пижынам

Мый школ гыч толмэкэм кажнэ кастэнэ шкэ ачам дэн авамлан Вэрховный Совэтыш сайлымэ законым умылтарэм. Нуно мыйын ойэм йöратэн колыштыт.

— Мэ эн сай кандидатлан гына шкэнан йўкнам пуэна,—маныт ачам дэн авам.

Стэпанов Алэксандр.

Морко район, Кугу Кожлайал пэлэ кыдалаш школ.

12 дэкабрьлан—мэмнан пöлöкна

Мэ, Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч Вэрховный Совэтыш сайлымэ 12 дэкабрь кэчым пэш вучэна. Тидэ кэчылан „Пионьэр" лўман сылнэ, сўрэтан журналым луктына. Тидэ журналэш Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн да шкэнан творчэствына гыч тўрлö почэламут, ойлымаш, йомак-шамычым возэна.

12 дэкабрьлан тидэ мэмнан пöлöкна лийэш. **Ильан Вачий**

Ронгго район.

Ачам дэн авам сайлымэ кэчым вучат

Мый, Ронгго район, Кугэнэр пэлэ кыдалаш школын 6-шо классыштыжэ тунэмшэ Таныгин Тарас Вэрховный Совэтыш сайлымэ Положэньым да Сталинский Конституцийым ачам дэн авамлан умылтарэм. Нуно мыйым сайын колыштыт.

Ачам дэн авам 12 дэкабрьым—Вэрховный Совэтыш сайлымэ кэчым пэш вучат. Нуно шкэ йўкыштым эн сай йэнг-шамычлан пуат. **Таныгин Тарас.**

2-шо чырыкыштат отличнэ тунэмаш тўнгалам

Мый Шэрнур район, Койсола пэлэ кыдалаш школын III-шо классыштыжэ тунэмам, пионьэр радамыштэ шогэм. Школыш кэчэ кодыдэ коштмэм дэнэ, туныктышын мутшым сайын колыштмэм дэнэ да мöнгышкö пумо пашам жапыштэ, тыршэн шуктэн шогымэм дэнэ 1-шэ чырыкыштэ „отличнэ" отмэткэ дэнэ тунэмым.

II-шо чырыкым, тугак чумыр ийымат отличнэ тунэм пытараш шкэ ончыланэм задачым шындэм. Тидым шуктэн кэртам.

Иванов В.

Бусыгин Павыл отличнэ тунэмэш

Кузнэцово пэдучилищын II-шэ классыштыжэ тунэмшэ Бусыгин Павыл I-шэ чырыкым „отлично" да „хорошо" отмэткэ дэнэ тунэм пытарыш. Бусыгин Павыл общэствэннэ пашамат активнэ ышта. Садланак пэдучилищэ тудым пöлöклыш.

—Мый II-шо чырыкыштат чыла прэдмэт дэнэ отличнэ тунэмаш тўнгалам,—манэш Бусыгин Павыл.

Литвин Йыван.

3-шо могыр„Йамдэ лий".

Сэвэрный польусыш кайшэ экспэдиций начальник О. Ю. Шмидт, „Сэвэрный польус" станций начальник Папанин да флагман самольотын командиржэ Водопьйанов—Моско Цэнтральный аэродромышто Сэвэрный польусыш чоҥэштэн кайшаш дэч ончыч. Фото (Союзфото)

106

ИЙ ЎМБАКЭ МУНЧАЛТАШ

Йўштӧ толын, йўштӧ толын,
Мландэ ўмбакэ лумжо возын.
Кугу йэрым ий лэвэдын,
Тўзланалын пэш сӧралын.

Лэктына мэ рвээ-шамыч
Ий ўмбакэ модылдаш,
Мэраҥ сэмын йолым налын,
Куаналын мунчалташ.

Мэмнан йўкна кас вэлэш
Ий ўмбалнэ шэргылтэш.
Кайэна мэ йужым шэлын—
Коньки писын чымалтэш.

Погыналын чыла лэктын
Ий ўмбалнэ коштына.
Кап-кылнажэ пэнгыдэмын,
Тўшкан мэжэ модына.

Сэргэйэв Эчан.

Морко р-н, Кожлайэр пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ.

Гусьэв Иыван—отличник

5-шэ классыштэ тунэмшэ Гусьэв Иыван тэнийсэ тунэммэ ийын I-шэ чырыкшым „отлично" отмэткэ дэнэ тунэм пытарыш.

Тудо тунэмаш тўҥалмэ годсэк ик кэчымат кодэн огыл. Туныктышын ойлымыжым сайын колыштэш. Кавыш жапымат моштэн эртара. Тўрлӧ газэт дэн журнал-шамычым, сылнэ литэратурым лудэш.

Шкэ тазалыкшым пэнтыдэмдаш тырша, садлан эр йыда физкультур зарьадкым ышта.

Волков И.

Шэрнур район, Кой-сола пэлэ кыдалаш школ.

Похвальнэ грамота дэнэ тунэм лэктам

Мый, Пӧтйал пэлэ кыдалаш школын (Сотнур район) VII-шэ классыштыжэ тунэмшэ Бэльаков Иогор Октьабрьын XX идалыкшым отличнэ да хорошо отмэткэ дэнэ ваш лийым.

Мый умбакыжат отличнэ да хорошо тунэмаш мутым пуэм. Тэний школым Похвальнэ грамота дэнэ пытарышаш вэрч вийан тыршэм.

Налмэ обйазательствэм шукташ уло вийэм пыштэн пижынам.

Бэльаков Иогор

Мыйын мутэм

Мый, Кузнэцово пэдучилищын I-шэ „А" классыштыжэ тунэмшэ Плотников Васлий, икымшэ чырыкым чыла прэдмэт дэнат „отлично" да „хорошо" отмэткэ дэнэ тунэм пытарышым.

Сай тунэммэмлан стипэндийым кўзыктышт. Кызыт 50 тэнгэм налам.

Тэний тунэммэ ийым отличнo да Похвальнэ грамота дэнэ тунэм лэктам.

Пионьэр Плотников Васлий.

Йошкар-Ола район, Кузнэцово пэдучилищэ.

Йошкар-Оласэ 1 №-ан тўҥалтыш школышто тунэмшэ пионьэр-шамыч шэмэр коклаш прэдвыборный литэратурым шараш налыт.

Фото Рыбаковын.

ТЭ ТЭЛЫМ КУЗЭ ВАШЛИЙЫДА?

Йоча-шамыч, тэлэ толын шуын. Тэ шкэндан куанэн вучымыдам кузэ ваш лийында? Иэчым, конькым, издэрым, моло кўлэш ўзгарым йамдылэн улыда? Иатыр школлаштэ йоча-шамыч тэлэ жапыштэ йара жапым моштэн эрташлан вийан йамдылалтыт. Йэчым, конькым, издэрым угыч налыт, йужышт тоштыжым ачалэн йамдылэныт.

Тэвэ Йошкар-Оласэ 6-шо номыран школышто тунэмшэ Софин Вавьа шкэ йамдылалтмыжэ нэргэн тыгэ ойла:

— Мый тунэммэ ийын тўҥалмэкак тэлэ жапым вашлийаш йамдылалтын толам. Мый утларакшым йэчэ дэн да коньки дэнэ мунчалташ йӧратэм. Тэлым ваш лийаш Октьабрь тылызыштак йамдылалт шуынам. Йэчым чийалтэнам, кылжым угыч ыштэнам. Коньки дэн издэрат йамдэ улыт.

У, пушкыдо лумышто йаклака ий ўмбалвэ шкэ капкылэм пэнтыдэмдаш тўҥалам.

Йошкар-Ола 1-шэ номыран школышто тунэмшэ Фурзикова Тамара ойла:

—Мыйын,—манэш Тамара,— мунчалташ нимоат укэ ыльэ. Ачам дэч конькым налын пуаш йодым. Мыйын ойэмлан ачам кэлшыш. Шукэртэ огыл магазиныш мийэн, ачам дэн коктын конькым нална. Ындэ мыйынат конькиэм уло. Мыйат йолташэм-шамыч дэнэ пырльа йаклака ий ўмбалнэ мунчалташ, кап-кылэм пэнгыдэмдаш тўҥалам.

Пионьэр дэн школьник-шамыч! Тэ тэлылан кузэ йамдылалтын улыдэ, каныш жапым кузэрак эрташ тўҥалыда?

Ильан Иапык.

Пионьэр дэн тунэмшэ-шамыч!

Мэ тыштэ газэтын значэныжэ нэргэн кугун ойлаш огына тўҥал. Мутат укэ, мланна газэт пэш кугун полшэн кэртэш Газэт коч вэлэ мэ капиталист эллаштэ, мэмнан Кугу Совэт Ушэмыштэ мо лиймым раш палэн кэртына пионьэр организаций дэн школ кӧргысӧ пашам сайэмдэн кэртына.

Садланак йатыр школысо пионьэр дэн тунэмшэ-шамыч иктэ коддэ „Йамдэ лий" газэтым налыт, йӧратэн лудыт. Тэвэ Тошто-Крэшын, Вэликополь (Оршанкэр-н), Кужмарий, Шуар-Сола (Роҥго р-н) да моло шуко школлаштэ тунэмшэ шамыч чылана газэтан улыт. Нуно шкэ примэрышт почэш кайаш чыла школ-шамычым ўжыт.

Газэт сайэмдымэ шотышто пионьэр дэн тунэмшэ шамычын ойыштым шотыш налын „Йамдэ лий" рэдакцэ шкэ ончыланжэ тыгай задачым шындэн: школ пашам; пионьэр организацийын пашажым кумдарак да кэлгынрак ончыкташ: политик йодыш нэргэн чўчкыдын пэчэтлаш; вождь, гэрой, мэмнан родинын знатнэ йэнжэ шамычын, пограничник шамычын пашаштым, илыштым сайын ончыкташ по чэламутым, ойлымашым, очэркым, йомакым, муро-шамычым кажнэ номырэш пэчэтлаш; газэтым сўрэт, ильустраций дэнэ сӧрастараш молат.

Йужо школьник-шамычын дэкабрьыштэ газэтлан подпискышт пыта, а шуко школьник-шамыч йӧршынат налмашышт укэ. Ончыкшо газэтан лийшаш вэрч кызытак подпискым ыштыман. Подпискым дэкабрьлан, тыгак 1938 ийланат ышташ лийэш, газэт ак тоштак кодэш.

Пионьэр дэн тунэмшэ-шамыч, газэтлан подпискым ыштымыда нэргэн „Йамдэ лий" рэдакцийыш увэрториза.

„Й. Л." рэдакций.

КУАНЭН КАНЭНА

Мэмнан 6-шо классна жапым моло класс дэч ойыртэмынак сай эртара. Рвээ-шамыч шашкэ, домино да моло модыш дэнат модыт. Тўрлӧ газэт, журнал-шамычым лудыт.

Классна сылнын сӧрастарымэ. Тўрлӧ лозунг, сўрэт-шамычым пыжыктылмэ. Тылзылан кок кана пырдыж газэтна лэктын шога. Тушто школ илышым ончыктэна, йомак, рэбус да молымат возэн шогэна.

Сэмьонов В. М.

Руйа-сола пэлэ кыдалаш школ.
Ронго район.

Алэксандров Павыл газэтым эрэак лудэш

Кумыжйал пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ, пионьэр-шамыч 54 экзэмпльар „Иамдэ лий" газэтым налыт. Тэвэ 5 „А" классыштэ тунэмшэ Алэксандров Павыл 2-шо класс гычак тўҥалын „Иамдэ лий" дэн „Клич пионера" газэт-шамычым вўрыктдэ налын шогэ.

— Газэт-мыйын шинчымашэм нӧлтэлаш полша, садланак мый газэтым эрэак лудам,— манэш Павыл

Николайэв А.

Морко район.

ЛУ ГЫЧ ИКТЭ

Сўрэтым ончалат да
Тый тыгэ манат дыр:
Тидэ сўрэт—йэҥ,
Шинча ту(дo) шырэн.

Тулым тўслэн ончалат,
Сипыр-шамычым ужат.
Нуным чыла кычал му,
Мыньар уло—шотлэн пу.

Шабрук Ник.

Шарадэ

Шарадэм кум букван,
Тудо толэш жаплан.

Тудо кўлэш тланда,
Иара годым модашда.

Ончыл йўк палыжлан
Числам муын шындыза.

А пытартыш букважым,
Тэ шкэак кычалза.

Фэдотов И.

Йошкар-Ола район,
Кузнэцово пэдучилищэ.

Ответственный редактор — К. А. ЛЭНСКИЙ.

Упол. Марлита № А—506. Тираж 15630 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „М. К."